

v § 2 připouští se náhradní nález proti každé »osobě«, která se dopustila trestného činu při manipulaci s erárními penězi, a i proti žalobci, jenž byl vojenským trestním soudem právoplatně pro zločin podvodu spáchaný malversacemi s úředními penězi odsouzen rozsudkem divisního soudu v Bratislavě ze dne 22. listopadu 1920. Jest tedy povinen žalobce nahraditi skutečný schodek, jenž byl správně zjištěn na 52.379 Kč 65 h, ovšem jen, pokud posud uhrazen nebyl. A tu arci je bezesporo a spisy trestními jasně vykázano, že bylo: a) u žalobce při jeho zatčení nalezeno 9071 Kč 58 h a finanční prokuratura už v žalobní odpovědi výslovně doznává, že tento peníz byl na úhradu škody zadržen a že ho k úhradě schodku použito, b) při hlavním přelíčení dne 22. listopadu 1920 1700 Kč spoluobžalovaným a vedlejším ručitelem nadpor. v záloze S-em do rukou nalézacího divisního soudu složeno, a v rozsudku trestním ze dne 22. listopadu 1920 výslovně uvedeno, že oněch peněz úhrnem 10.771 Kč 58 h bude použito k náhradě škody státu. Když stát vojenskými úřady tyto peníze na úhradu škody už přijal, musí je odečítati, jak se mělo státi už v náhradním nálezu, neboť náhradní nález jest podle § 7 a 8 cit. zák. exekučním titulem a mohl by erár exekvovati proti žalobci celých 52.379 Kč 65 h, ačkoli erár na to už ony dvě částky v rukou má, a žalobce nemohl by se proti tomu brániti ani žalobou podle § 35 druhý odstavec ex. ř., protože tato předpokládá podle prvního odstavce zaplacení neb umoření nároku až po exekučním titulu, nýbrž by mohl žalovati nejvýše podle § 228 c. ř. s. o uznání, že nárok co do těchto částek už neexistuje a exekuce že je tedy podle § 39 čís. 5 a 42 čís. 5 ex. ř. nepřipustná, avšak, když stav, na který by tuto žalobu mohl zakládati, existuje už nyní, může jej uplatňovati také už nyní v žalobě podle § 2 cit. zák. námitkou proti náhradnímu nálezu, jenž už sám měl je odpočítati. Jinak by bylo, kdyby žalobce uplatňoval proti eráru započtením vzájemnou pohledávku, tu by ovšem bylo otázkou, zda to je oprávněn učiniti, či zda má býti se svými nároky odkázán na samostatný pořad práva. Zde však jde o částečnou úhradu erárního nároku přímo z hotovosti dlužníků a nejde tedy o námitku započtení. § 2 zákona výslovně praví, že k náhradě odsouzený může nastoupiti pořad soudní žaloby, aby vymohl úplné nebo částečné zrušení správního nálezu, a § 6 téhož zákona dokonce opravňuje soud, by škodu eráru určil podle uvážení, jak to i § 273 c. ř. s. nyní vůbec dopouští. Nemůže se tedy otázka ta z tohoto sporu vylučovati, jak nižší stolice mylně činí, mluvíce nesprávně o »vzájemných pohledávkách« a nakládající s věcí tak, jakoby šlo v tomto procesu jen o důvod nároku, tedy o nějaký rozsudek zatímni podle § 393 c. ř. s., kdežto se v pravdě jedná i o jeho výši. Když však se odečtení provede, zbývá pro erár ještě 41.608 Kč 07 h a bylo proto tak uznati, jak se stalo.

Čís. 8239.

Pokud neručí stát za ztrátu doličných věcí (na Slovensku).

(Rozh. ze dne 23. srpna 1928, Rv I 1728/27.)

Žalobci domáhali se na československém státu náhrady 4.000 Kč, tvrdíce, že v trestní věci proti nim zavedené u soudní stolice v Užhorodě byly jim zabaveny četnickou stanicí v S. počátkem ledna 1921 různé věci, že právoplatným rozsudkem soudní tabule v Košicích byli žalobci z této žaloby sprostěni, čímž prý jim vzešel nárok na vrácení věcí, jež jim však nebyly vráceny, jelikož se ztratily u soudní stolice v Berehově. Procesní soud první stolice (zemský civilní soud v Praze) žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Věc **musí** býti rozsuzována vzhledem k § 92 úst. list. podle zásad slovenského práva, jak se k otázce škody vzniklé nezákonným výkonem moci veřejné v soudní praxi slovenské vyvinuly. A tu, jak četnými předchozími rozhodnutími zdejšími doličeno, jest třeba, by se dokázalo, že ten který k výkonu veřejné moci ohledně předmětu, o nějž jde, povolaný státní orgán stihá zavinění na škodě, záležející v porušení úředních povinností, a že dále případ stal se za dob normálních, ne tedy za abnormálních poměrů válečných nebo poválečných anebo, stal-li se v těchto abnormálních dobách, že aspoň neměl příčinu v abnormálních poměrech těchto dob. Co se týče otázky zavinění, stačilo by sice, kdyby se dokázalo, že škoda, zde ztráta věcí doličných, nemohla ani nijak jinak nastati než porušením (zanedbáním) úředních povinností se strany nějakého státního orgánu k nakládání s věcmi, o něž jde, povolaného, aniž by nutně třeba bylo individuálně orgán ten poznačiti, avšak tu právě je kámen úrazu pro žalobce, již vůbec neuvedli, jakým způsobem ztráta věcí nastala, nýbrž opírají svůj nárok proti státu prostě o to, že věci jich byly jako corpora delicti zabaveny a po právoplatném jich osvobození nebyly jim vráceny. Avšak nemožnost vrátiti zabavené věci, jich ztráta, nedokazuje ještě sama o sobě zavinění státního orgánu, ježto mohla nastati také náhodou nebo dokonce i vyšší mocí. Jakým způsobem ztráta nastala, to vyličiti přenechali žalobci odpůrci, který se odvolal v té příčině na trestní spisy, zvláště na zprávu vrchního státního zástupce v Košicích ze dne 1. června 1923, kde výsledek administrativního řízení shrnut v to, že zjištěno, že sporné věci byly do 31. ledna 1921 převzaty úředním zřízencem Janem L-em, tento zřízenec že jest vyzkoušeně poctivý a věrný, takže o něm nelze míti za to, že je do podatelny neodevzdal, v podatelně však že při návalu práce nebyly snad do seznamu zapsány a výpravně k uschování odevzdány, dále, že v té době byla spousta pakličů v užívání jak u zřízenců tak u úředníků, takže věci mohly býti přes poledne někým odcizeny, a konečně že mnoho maďarských úředníků a zřízenců, kteří byli dnem 31. července 1920 pro nesložení slibu věrnosti republice propuštěni ze služeb čsl. státu, měli klíče od svých a jiných kanceláří a mohli zcela lehce v nestřeženém

(mimoúředním) okamžiku přijetí a věci odciziti. Ztráta že se stala dne 11. února 1921 (tedy po propuštění oněch slib nesloživších zřízenců a úředníků) a vyšetřování proti neznámému pachateli že zůstalo bez výsledku. Z tohoto obsahu a výsledku úředního šetření vyplývá, že ztráta měla příčinu v mimořádných poměrech poválečných (popřevratových), které v kritické době na kritickém místě ještě trvaly, a neručí stát tedy také z této příčiny, i kdyby tu nakrásně nějaké zavinění státních orgánů bylo bývalo.

Čís. 8240.

Uznávací smlouva není pouhým doznáním skutečnosti, nýbrž má povahu dispozice o právním poměru.

(Rozh. ze dne 23. srpna 1928, Rv I 1240/28.)

Žalobce byl se žalovaným v komisionářském spojení. Při vyjednávání na policejním ředitelství uznal žalovaný žalobcův nárok penízem 13.000 Kč, z toho zaplatil 5.000 Kč hotově a na zbytek 8.000 Kč vydal žalobci směnku. Směnečný platební příkaz ponechal p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e v p l a t n o s t i, o d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Podstatou dovolání jest výtku, že odvolací soud neprávem pokládá uznání dluhu v prohlášení ze dne 28. října 1927 za platný důvod závazku. Uznáním může prý býti utvrzen jen závazek existující, který jest však sporný nebo pochybný, ale uznání samo nemůže vytvořiti závazek, kde dosud neexistoval. Dovolatel prý již v písemných námitkách tvrdil, že žalobci nic nedluhuje, o této námitce nebylo však jednáno. Výtku tato není odůvodněna. Uznání jest smlouvou, kterou se zjišťuje bez vzájemného ustoupení stran určitý právní poměr. Uznávací smlouva není tedy pouhým doznáním skutečnosti, nýbrž má povahu dispozice o právním poměru, právě tak jako smír. (Srov. § 1396 obč. zák. a zákon ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák.) Nižšími soudy bylo zjištěno, že žalovaný spolu s Eugenem S-em byli se žalobcem v komisionářském spojení. Byl tu tedy určitý právní poměr, z něhož žalobce uplatňuje nárok, který ovšem žalovaný popírá, tvrdě, že žalobci nic nedluhuje. Když však došlo k vyjednávání na policejním ředitelství v Praze, uznal žalovaný prohlášením ze dne 28. října 1927 nárok žalobcův z poměru komisionářského ve výši 13.000 Kč, uplatnil hotově 5.000 Kč a na zbytek 8.000 Kč vydal žalobní směnku. V tom právě tkví dispozice žalovaného o zmíněném právním poměru a má uznání plný právotvorný účinek. Procesní soud tedy nadbytečně prováděl dů-